

Grundlag for bestyrelsesformand Nils Strandberg Pedersens tale ved årsfesten på Københavns Universitet, den 20. november 2015

DET TALTE ORD GÆLDER

Deres Majestæt, Deres Kongelige Højhed, minister, bestyrelse, rektor, studerende, kolleger, mine damer og herrer.

Det er i dag en uge siden, at de gruopvækkende terrorangreb fandt sted i Paris. Terroren i Paris er et angreb på de frihedsrettigheder, som er grundlaget for vores demokratier.

Den er også et angreb på de værdier, der ligger til grund for universitetet: fri meningsudveksling, den fri tanke, tolerance og respekt for den enkelte. Værdier, vi i høj grad kan takke den franske oplysningstid for.

Vi føler med ofrene og deres nære. Ligesom vi er rystede over de seneste andre terrorangreb der bla. har ramt Rusland, Egypten, Beirut Nigeria og senest i dag i Mali. De er desværre blevet en del vores samtid.

Jeg vender mig nu mod den nære dagsorden i universitetsverden: Hvad kendetegner et godt universitet, som kan blande sig med de bedste i verden?

Mit bud er:

- Et internationalt udsyn,
- Moderne forsknings- og uddannelsesinfrastruktur.
- Et højt niveau i uddannelseskvalitet
- -Og evnen til at tiltrække de bedste hoveder inden for forskning og uddannelse.

KU er som andre forsknings- og uddannelsesinstitutioner med finanslovsaftalen fra i går pålagt betydelige besparelser.

Den kurs som dansk uddannelses- og forskningspolitik har fulgt siden globaliseringsaftalen, hvor Folketinget valgte at prioritere forskning og uddannelse højt, har fået et skud for boven.

Dengang blev forsknings- og uddannelsessektoren tildelt en nøglerolle for at fremtidssikre Danmark. Siden kom finanskrisen, men investeringen blev fastholdt, velsagtens fordi rationalet holdt vand, og fordi Danmark skulle være klar når konjunkturerne blev bedre. Men hvad så nu?

Er det fornuftigt, nu hvor Danmark er igennem krisen, at begynde en tilbagevending af de ambitioner, der blev lanceret dengang, og som skulle være med til at sikre Danmarks fremtid?

Er det rimeligt at fremføre, at besparelserne ikke er udtryk for en lavere prioritering af forskning og uddannelse, når en stor del af besparelserne er et omprioriteringsbidrag? Det er det vel ikke?

Og er det realistisk at hævde, at nedskæringen ikke vil få konsekvenser for universitetets kvalitet og samlede flyvehøjde?

Af alle de besparelser, som vi nu bliver genstand for, er de 70 millioner, som KU mister i årlig bevilling til huslejen på KUA II og III, særligt uforståelige.

Bevillingen var en forudsætning, da vi planlagde de nye KUA byggerier, og pengene har også været reserveret på finansloven gennem 10 år og indtil i går hvor de forsvandt!

Når pengene forsvinder, kan vi kun finansiere huslejen ved at bruge af forsknings- og uddannelsesmidlerne som vi har. Dermed bliver affæren en slags skat på hjerner.

Konsekvenserne i forhold til planlægning er bekymrende: Tør vi kaste os ud i at bygge, hvis vi ikke kan regne med at få dækning for huslejen?

Vi har naturligvis anfægtet disse besparelser – men har hidtil ikke mødt forståelse fra regeringen.

Vi arbejder på, at vores kerneydelser kommer skånsomt gennem besparelserne. Men det siger sig selv, at størrelsesordenen gør, at negative konsekvenser ikke kan undgås.

Som det ser ud nu, skal vi på KU spare 300 mio. kr. allerede fra næste år – og vi ender på over en halv milliard i 2019. Det er voldsomt og det kan ikke kun

hentes via besparelser på administrationen. Det vil gå ud over vores kerneydelser. Også hvis vi køber endnu billigere ind og rykker endnu tættere sammen.

Derfor er det påtrængende, at også politikerne leverer. For sagen er jo, at mange af de områder, som kunne afbureaukratiseres og som kunne lette universiteternes administration, er brolagt med regler og systemer fra Slotsholmen.

Vi har brug for, at politikerne spiller konstruktivt med på de tiltag, som Københavns Universitet og Danske Universiteter har foreslået.

Vores minister har kvitteret positivt, hvilket jeg også her vil takke for. Men vi håber på, at det baner vej for konkrete resultater, som vi kan arbejde videre på.

Lad mig nævne nogle af de forslag, som vi har sendt ministeren: Bygningssejle til KU. Vi mener, vi har overvældende belæg for, at den centrale, statslige ordning SEA er både bureaukratisk, fordyrende og hæmmende for vores faglige ambitioner. Vi er ganske enkelt ikke herrer over styringen af vores byggeprojekter, og vi kender ikke vores fremtidige husleje.

Byggerierne er forsinkede, og der er massive overskridelser af byggebudgetterne, som skal finansieres gennem fremtidige huslejestigninger, der går fra forskning og uddannelse. Endvidere er der et stort efterslæb på kritisk bygningsvedligeholdelse. Det vil gå ud over vores kerneydelser.

Det er jo nærmest en tradition her til årsfesten, at vi nævner selvejesagen. For det var jo helt tilbage i februar 2013, at KU sendte sin ansøgning til regeringen. Det er nu tre uddannelses- og forskningsministre siden – og overgangen til bygningssejere er kun blevet mere påkrævet med finanslovsaftalen. Men nu kan jeg læse i Universitetsavisen, at svaret er nej. Vi håber det er en and og at det ikke er det sidste ord i sagen.

Dernæst studiefremdriftsreformen, som fører til ressourcspild og ikke mindst kvalitetstab.

Vi skal uddanne til et internationalt arbejdsmarked med krav om høj kvalitet. Derfor har vi ikke råd til, at uddannelserne bliver kvalt af rigide rammer for det i øvrigt fornuftige mål om at reducere studietid i snit.

Ministeren har nu fået aftalt et udspil, som løsner den bureaukratiske spændetrøje noget. Det er vi glade for. Men det hører altså med, at den økonomiske spændetrøje på 1 mia. til sektoren er intakt.

Et tredje forslag er forenkling af det lag på lag af evalueringer, som universiteterne er underlagt. I dag bliver vi f.eks. både evalueret og akkrediteret. Begge ting er stærkt ressourcekrævende, og vi tænker at én af delene burde være nok.

Men i alt har vi på universiteterne 40 forslag, der vil give administrative forenklinger og samtidig styrke universiteternes kerneydelser. Kære politikere, bolden ligger altså også hos jer.

For vi synes, at danske universiteter giver valuta for vores penge: Tag bare KU. Vi klarer os pænt på de internationale rankings, og er i dag førende i Norden. Rankings er lidt lige som meningsmålinger: man fokuserer på den, hvor man ligger bedst. KU er ifølge den såkaldte Shanghai-ranking næstbedste universitet på det europæiske fastland.

Vi klarer os også godt i konkurrencen om nationale og internationale forskningsmidler. Vi omsætter basismidler til frontforskning, eksempelvis under vores stjerneprogrammer. Stjerneprogrammerne har tiltrukket omkring 2 milliarder i ekstern finansiering og har dermed gearet statens bevilling med en faktor fem.

KU-forskere er i det daglige med til at frembringe ny viden til gavn for velstand og erkendelse. Det kan vi være stolte af. Her er tre konkrete nylige eksempler:

I maj blev den forsker- og venturefundsejede spin-out virksomhed EpiTherapeutics solgt til en amerikansk medicinalvirksomhed for 444 millioner kroner.

Et andet eksempel inden for kræftforskningen illustrerer på fornem vis grundforskningens uforudsigelighed: KU forskere har i samarbejde med kolleger fra British Columbia opdaget, at en vaccine udviklet til graviditetsmalaria, kan modificeres til også at slå kræftceller ihjel. KU har sammen med forskerne stiftet en virksomhed, som kommer til at stå for den kliniske udvikling.

Det tredje eksempel er den lidt overraskende nyhed, at Egtvedpiggen formentlig stammer fra Schwarzwald, og først kom til vores breddegrader kort før sin død.

Resultatet, som er skabt i et samarbejde mellem Center for Tekstilforskning, og Center for GeoGenetik på KU, Nationalmuseet og Göteborg Universitet, er et fint eksempel på samspillet mellem den humanistiske og naturvidenskabelige forskning – og åbner et nyt perspektiv på et af de mest kendte danske oldtidsfund. Den viser, at også vores forfædre levede for 3500 år siden i en internationaliseret verden med stor migration.

Eksemplerne illustrerer, at investeringen i viden bringer os fremad. Og det var vel netop den antagelse, der lå bag ved den markante satsning på uddannelse og forskning omkring årtusindets begyndelse.

Vi håber, at 2016 finansloven er et bump på vejen. Et varigt kursskifte vil have konsekvenser. Og det er vel heller ikke tilfældigt at både Dansk Industri, Dansk Erhverv og Novo Nordisk, har advaret regeringen mod dens fremfærd.

Vi deler bekymringen. Men vi bevarer ambitionen om at være et universitet, der på grundlag af viden, kan bringe både vores studerende og det omgivne samfund fremad til gavn for velstand og erkendelse. Tak.